



Fagvisjoner i pedagogisk praksis

En modell for fornying av lærerutdanningen
ved Institutt for lærerutdanning og skoleforskning

Program for Utdanning av Pedagogiske faglærere ved ILS (PUPILS)

Rapport fra utredningskomitéen, januar 2011

UiO : Institutt for lærerutdanning og skoleforskning



Forord

11. juni 2010 ble det konstituert en komité ved Institutt for lærerutdanning og skoleforskning med mål om å utrede grunnlaget for en fornyet modell for organisering og gjennomføring av den praktisk-pedagogiske utdanning. Komitéens leder har vært professor Kirsti Klette, og medlemmer fra PPU ved ILS har vært amanuensis Geir Knudsen, universitetslektor Ketil Mathiassen, førsteamanuensis Andreas Lund, universitetslektor Inga Staal Jensen, og studentrepresentant Mari Bjørnsdotter Vinjar i samarbeid med medstudentene Anne Lykkebo Olsen og Lene Dolva Bratland. Stipendiat Tone Cecilie Carlsten ved Pedagogisk forskningsinstitutt har vært komitéens sekretær.

Referansegruppen har bestått av faglig leder av lektorprogrammet ved UV-fakultetet førsteamanuensis Tone Dyrdal Solbrekke, tidl. ekspedisjonssjef Hanna Marit Jahr, direktør for utdanningsetaten i Oslo Astrid Søgne, professor Doris Jorde og gjesteprofessor ved ILS Karen Hammerness.

Komitéens mandat har vært tredelt:

- a. *Skissere en mulig ny modell for gjennomføring av den praktisk-pedagogiske utdanningen (både i årsenheten og i lektorprogrammet)*
- b. *Estimere kostnader og foreslå finansieringskilder ved modellen*
- c. *Skissere følgeforskning og mulige finansieringskilder for en slik forskningsinnsats*

Foruten den løpende diskusjonen i komitéen har modellen blitt lagt fram for referansegruppen på seminar 17. desember 2010, på personalseminar ved ILS 17. januar 2011, samt på samling for veiledere og kontaktpersoner fra praksisskolene 24 januar 2011. Alle disse tre møtefora har gitt tilslutning til modellens hovedprinsipper.

Ved presentasjonen for et samlet kollegium ved personalmøte for ILS i januar 2011, presiserte instituttleder at det behøves et nytt mandat for å realisere modellen i praksis, og at instituttledelsen ønsker å jobbe konkret videre med modellen fremover. Aspekter som ble spesielt trukket fram som nye og konstruktive er at utdanningen vil struktureres tematisk tettere på skolehverdagens oppgaver enn tidligere, og at den fremstår som en helhetlig systematisk modell med tydelige linjer for progresjon. Lignende tilslutning ble gitt ved veileder- og kontaktpersonmøte januar 2011 der 115 personer ved ILS sine praksisskoler deltok. Flere av praksisskolene meldte seg frivillig for en mulig pilotering av utredningskomitéens lærerutdanningsmodell.

Oslo, 27.01.2011

På vegne av komitéen

Kirsti Klette

Innhold

Forord.....	2
Innhold.....	3
Kapittel 1: Innledning.....	4
1.1 Bakgrunn og formål.....	4
1.2 Situasjonen for lærerutdanningsprogrammene ved UiO idag.....	5
1.3 Eksterne forhold.....	6
Kapittel 2: Modell for gjennomføring av den praktisk-pedagogiske utdanningen ved ILS.....	7
2.1 PUPILS – en fornyet modell for PPU ved Universitetet i Oslo.....	7
2.2 Koherens i studieprogrammet.....	7
2.3 Visjoner og standarder.....	8
2.4 Tett oppfølging i praksis og større sammenheng mellom teori og praksis.....	8
2.5 Fagprogresjon med profesjonstematisk relevans.....	10
2.6 PUPILS-modellen – en oversikt.....	10
2.6.1 Modellens helhet.....	11
2.6.2 Opplæring på ulike arenaer.....	11
2.6.3 Fagdidaktikk.....	12
2.6.4 Pedagogikk.....	13
2.6.5 Forskning og forskningsmetodikk.....	13
2.6.6 Teknologi.....	14
2.6.7 Studentoppgaver med fokus på koherens og progresjon.....	14
2.7 Vurdering av praktisk lærerdyktighet.....	14
Kapittel 3: Kostnader og finansieringsrammer for modellen.....	15
Kapittel 4: Følgforskning og mulige finanseringskilder.....	16
4.1 Følgforskning.....	16
4.2 Finanseringskilder.....	18
Kapittel 5: Mål og prioriterte anbefalinger.....	19
5.1 Fase 1: Forberedelser.....	19
5.2 Fase 2: Pilotering.....	19
5.3 Fase 3: Implementering.....	19
Referanser.....	20
Vedlegg 1: Eksempel på anvendt modell - Engelsk.....	21
Vedlegg 2: PUPILS-modellen.....	Error! Bookmark not defined.

Kapittel 1: Innledning

1.1 Bakgrunn og formål

I februar og mars 2010 var en delegasjon fra Universitetet i Oslo på studietur til Stanford University for å se på hvordan lærerutdanningen drives ved universitetets School of Education. Delegasjonen bestod av Kirsti Klette, Frøydis Hertzberg, Andreas Lund, Geir Knudsen, Doris Jorde og Torill Steinfeldt.



Foto: [Stanford School of Education](#)

I etterkant av dette besøket har erfaringene fra Stanford vært drøftet i flere møter ved ILS, blant annet ble "Stanford-modellen" presentert på personalsamlingen på Sundvolden 22.-23. mars.

De mest interessante trekkene ved Stanford-modellen ser ut til å være *spesialisering mot fag, gjennomgående praksis, et stabilt korps av veiledere og tettere oppfølging av kandidatene i praksisperiodene*. ILS har ønsket å få utredet hvordan erfaringene fra Stanford kan bidra til å fornye lærerutdanningene ved Universitetet i Oslo.

Ny rammeplan for universitetenes lærerutdanninger (8-13) er varslet. I lys av erfaringene fra Stanford og i påvente av den nye rammeplanen med påfølgende nødvendig studierevisjon, har ILS nedsatt en hurtigarbeidende komité som har skissert en modell for organisering og gjennomføring av den praktisk-pedagogiske utdanningen (PPU). I dette dokumentet presenteres modellen og et kostnadsgrunnlag for dens implementering. Det foreslås både følgeforskning og mulige finansieringskilder for en slik forskningsinnsats. Dokumentet avsluttes med mål og prioriterte anbefalinger.

1.2 Situasjonen for lærerutdanningsprogrammene ved UiO idag

Lærerutdanningene ved Universitetet i Oslo tilbyr i dag fire studieprogrammer: Femårig lektorutdanning med master, ett-årig praktisk-pedagogisk utdanning (årsenhet), praktisk-pedagogisk utdanning på deltid (årsenhet) over tre semestre og Teach First over ett år. I henhold til komitéens mandat konsentreres diskusjonen i det følgende primært til PPU heltid.

Praktisk-pedagogisk utdanning PPU er et utdanningstilbud til studenter som har studert fag ved universitet eller høyskole og vil ta en lærerutdanning. Praktisk-pedagogisk utdanning gir kompetanse som lektor eller adjunkt i grunnskolens mellom- og ungdomstrinn, for videregående skole og for voksenopplæring. Praktisk-pedagogisk utdanning (heltid) består av to emner som er bygd opp med 60 studiepoeng: 30 studiepoeng pedagogikk og 30 studiepoeng fagdidaktikk. For å bli tatt opp i emnet må studentene ha generell studiekompetanse, minimum 180 studiepoeng og minimum 60 studiepoeng innenfor ett av de fagdidaktiske fagene lærerutdanningen ved ILS tilbyr. De fleste studentene som tas opp til PPU har to undervisningsfag og får fagdidaktikk i hvert av sine to fag.

Studieplanen for praktisk-pedagogisk utdanning ved ILS bygger på den nasjonale rammeplanen for praktisk-pedagogisk utdanning av 2003, utarbeidet av daværende Utdannings- og forskningsdepartementet (nå Kunnskapsdepartementet). Årsenheten har sitt programråd direkte under Det utdanningsvitenskapelige fakultet. Programmet er lagt til Institutt for lærerutdanning og skoleforskning (ILS).

Hele studiet avsluttes med innlevering av integrert skriftlig oppgave i fagdidaktikk og pedagogikk med utgangspunkt i et tema fra praksis og en skriftlig mappe som inneholder ett arbeid i fagdidaktikk og ett arbeid i pedagogikk. Begge innleveringene blir vurdert med karakter.

I studentenes to praksisperioder er studentene i den første fire-ukers perioden organisert i grupper, mens i åtte-ukers praksisen er de organisert i par. Studentene får praksis ved samme skole i de to praksisperiodene. Alle studentene skal ha praksis i begge sine fag med én veileder per to studenter. Veileder har ansvaret for veiledningen i praksis sammen med skolens kontaktperson. I første praksisperiode får alle gruppene ett praksisbesøk fra ILS. I åtte-ukers praksis får alle studentene minst ett internt påhør og ett eksternt påhør med vekt på å vurdere lærerdyktighet etter gitte kvalitetskriterier. Dette kommer i tillegg til at veileder avslutningsvis vurderer studentenes lærerdyktighet.

Det er flere utfordringer i nåværende modell: Stor variasjon i arbeidsbelastning for studentene gjennom studieåret, innhold i og plassering av praksis, ønske om mer vekt på skriving av praksisnære oppgaver i teoriperiodene, samt bedre sammenheng mellom det som skjer på campus og det studentene møter i praksisfeltet og vice versa.

1.3 Eksterne forhold

I de senere år er en rekke tiltak iverksatt i forhold til lærerutdanningsprogrammer både nasjonalt og ved utenlandske universiteter. Basert på kritiske blikk og behov for fornying av lærerutdanningstilbudet ved Universitetet i Oslo, har ILS besluttet å se på de interne behov opp mot generelle endringsforhold og behov også ved eksterne institusjoner. Utredningsgruppen har derfor ikke bare gjennomgått lærerutdanningsmodellen fra Stanford University, men også sett på konkrete tiltak i Norge og andre europeiske land. Spesielt interessant har det vært å hente inspirasjon fra endringstiltak fra lærerutdanningene ved Umeå, Bergen, Trondheim og Tromsø. Dette har vært diskutert opp mot FoU arbeid gjort ved egen institusjon. Især har vi sett på visjoner, klarhet og koherens i programmenes grep om praksis, teori, og oppfølging av studentene. Gruppen har i sitt arbeid både gjennomgått strategi og programtekster fra egen institusjonshistorikk, dokumenter som illustrerer nyere policytrender, og latt seg inspirere av relevante internasjonale forskningspublikasjoner (se for eksempel Boyd, Grossman, Lankford, Loeb and Wyckoff, 2008; Grossman and McDonald, 2008; Grossman, Compton, Igra, Ronfeldt, Williams, 2009; Levine, 2006; Hammerness, 2006; Grossman, Hammerness and McDonalds, 2009). Utredningskomitéen har vektlagt en forskningsforankret diskusjon for å imøtekomme kritikk og å justere etter eksterne linjer. Målet har vært å skissere en konkurransedyktig og målrettet fornying av lærerutdanningen ved ILS.



Foto: Tone Cecilie Carlsten

PUPILS-modellen presenteres for et samlet kollegium ved personalmøte for ILS 2011

Kapittel 2: Modell for gjennomføring av den praktisk-pedagogiske utdanningen ved ILS

2.1 PUPILS – en fornyet modell for PPU ved Universitetet i Oslo

Modellen som utredningsgruppen foreslår for et fornyet *Program for Utdanning av Pedagogiske faglærere ved ILS* (PUPILS-modellen), møter de kritiske kommentarene som har vært rettet mot lærerutdanningen og foreslår en ny, temabasert lærerutdanning der yrkets kjerneområder inngår i en helhetlig studieplan basert på gradvis progresjon i studentenes læringsforløp. Opplæring på campus, opplæring i praksisskoler og opplæring gjennom studentoppgaver/innleveringer er utdanningens tre sentrale læringsarenaer. I modellen deler praksisskoler, universitetet (UiO) og et veilederkorps ansvaret for skolering av lærerstudentene. PUPILS-modellen forutsetter forskningsbasert undervisning, understøttet av nye- og teknologi baserte lærings- og veiledningsressurser. PUPILS-modellen forutsetter et universitet som prioriterer sin lærerutdanning høyt, forskningsmessig og ressursmessig, og som ser lærerutdanningen som en av sine sentrale profesjonsutdanninger.

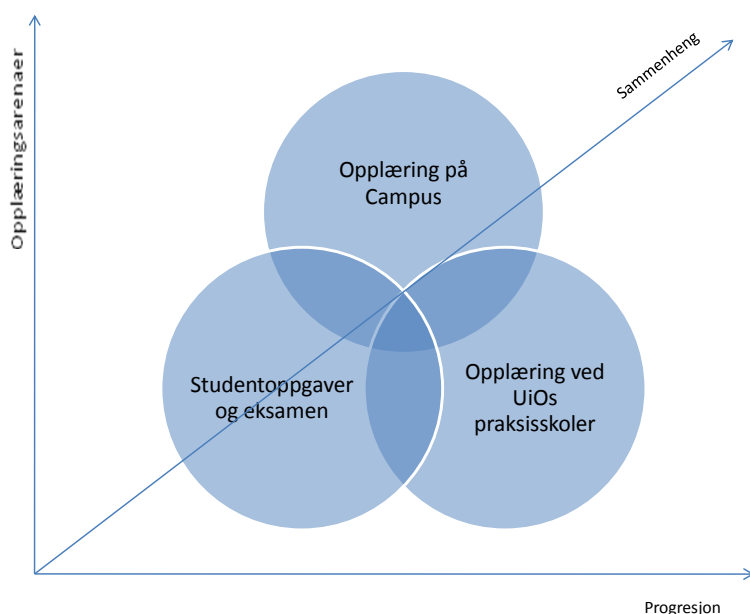


Fig. 1: Visualisering av PUPILS-modellens koherens

2.2 Koherens i studieprogrammet

PUPILS programmet bygger på en modell der opplæring på campus, opplæring i praksisskoler samt krav til innleveringer, oppgaver og eksamen er organisert slik at de

sammen skaper helhet og sammenheng i studieforløpet. Disse områdene står sentralt i programmet for en gjennomtenkt lærerutdanning, jf figur 1 over. Klar progresjon i studentenes læringsforløp og et økende krav om å håndtere komplekse lærings- og undervisningssituasjoner organisatorisk og innholdsmessig utover i studieåret er sentrale elementer i studieprogrammet.

2.3 Visjoner og standarder

PUPILS-modellen baseres tydelig på en koherent og ambisiøs visjon for fremtidens lærerprofesjon. Det forventes at studentene etter studiet skal ha utviklet en felles forståelse av yrkets kjernekompetanser og verdier: Høye akademiske, sosiale og intellektuelle forventninger til skole og læring i dagens samfunn forutsetter derfor en forståelse for skolens sentrale sosiale og kunnskapsutviklende rolle. Dette er en sammenheng som viser seg i PUPILS-modellen ved at strukturen går tematisk tett på skolehverdagens oppgaver. Modellen fremstår også som en helhetlig systematisk modell med tydelige linjer for progresjon, spesialisering mot fag, gjennomgående praksis, og et stabilt korps av veiledere og tettere oppfølging av kandidatene i praksisperiodene. PUPILS-modellen utgjør dermed en helhetlig akademisk tilnæringsmåte til undervisning og læring som samtidig er sensitiv nok til å ta inn relevante samfunnsmessige spørsmål. Programmet ønsker å møte studentenes behov og utvikling, og er fundert i forskningsbasert kunnskap og arbeidsmetoder som sammen har mål om å fordre en undrende, reflekterende og problemløsende kompetanse hos studentene. Disse visjoner og standarder er i overensstemmelse med nyere krav i strategiske planer som besluttede nasjonale kvalifikasjonsrammeverk og egne institusjonsplaner. De bør videreutvikles og nedfelles institusjonelt i det videre arbeidet ved ILS.

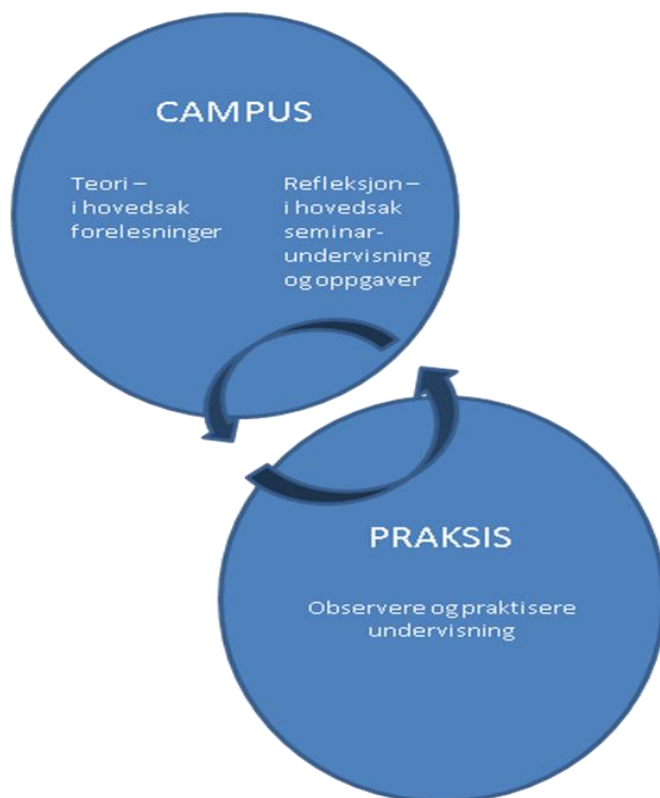
2.4 Tett oppfølging i praksis og klar sammenheng mellom teori og praksis

Tett oppfølging og kobling mellom opplæring på campus og opplæring i praksisskolene er nødvendig for å utvikle studentens profesjonsidentitet og profesjonskunnskap. Dette vil PUPILS-modellen ivareta ved:

- i) Tett samarbeid med praksisskoler/ praksislærere
- ii) Felles periodevis tematikk for opplæringen på campus og i praksisskolene
- iii) Etablere et veilederkorps som bindeledd mellom opplæring i praksisskolene og opplæring på campus (ansvarlig for skolebesøk i praksisperiodene; medansvarlig under praksisseminar på campus under praksisperiodene med mer.)

- iv) Systematisk bruk av videodokumentasjon ved studentenes opplæring i praksisskoler
- v) Tett oppfølging gjennom oppgaver som relaterer teori og praksis

På denne måten mener utredningsgruppen at PUPILS-modellen også kan bidra til en mer relevant sammenheng mellom teori og praksis. Vekselvirkningen mellom disse to utdanningsarenaer er viktig for studentenes profesjonsutvikling, og modellens design gir glidende overganger mellom arenaer i studentenes opplæring som gjensidig beriker og korrigerer hverandre. PUPILS etterstreber med andre ord en utdanning som bygger på en tematisk kobling mellom teorifundert praksis og en praksisfundert teori.



Figur 2: PUPILS-modellens teori-praksisforhold

Figur 2 over viser hvordan dette er tenkt organisert i utdanningen. Studentene skal gjennom opplæring på campus få innblikk i profesjonsrelevant forskning og teori, samtidig som de skal ut i praksisfeltet og observere og erfare i samarbeid med medstudenter og veiledere. I løpet av praksisperiodene skal studentene tilbake på campus en ettermiddag i uka. Veilederkorpsset vil bidra til å videreutvikle denne sammenhengen sammen med de faglig ansatte, skolene og studentene selv. På campus vil det brukes seminar som undervisningsform for å diskutere praksiserfaringene og for å få videre bearbeidet disse i lys av teori. Det ekstra fokuset på systematikk i forholdet mellom pedagogikk og fagdidaktikk

ved oppgaver og innleveringer vil bidra til å konkretisere progresjonsforholdet mellom teori og praksis på en særegen måte.

2.5 Fagprogresjon med profesjonstematisk relevans

PUPILS-modellen er som tidligere nevnt basert på en ide om fagprogresjon knyttet til tematiske områder. Modellen integrerer fagdidaktikk, pedagogikk, observasjonsteknikker, teknologi og andre hjelpemidler, samt vurderingsmodeller innenfor en helhetlig tenkning om progresjon og skolering.



Figur 3: PUPILS-modellens tematiske inndeling

Modellen deler inn lærerutdanningsprogrammet i fire tematiske hovedområder, slik som vist i figur 3: Observasjon og læring; Klasseromsorganisering og læring; Vurdering og læring; Design for inkluderende klasserom. Den tematiske inndelingen er innholdsmessig og organisatorisk komponert slik at hovedområdene representerer en klar progresjon i studentenes læringsforløp og krav til å håndtere komplekse lærings situasjoner. Studentenes oppgaver og innleveringer fra de ulike opplæringsperiodene i praksisskolene skal følge denne inndelingen for å støtte studentenes faglige progresjon.

2.6 PUPILS-modellen – en oversikt

Studiet blir organisert som et ettåring fulltids studieløp (60 stp), hvorav 20 studiepoeng legges til opplæring i praksisskoler og 40 studiepoeng legges til opplæring på campus (20 studiepoeng til fagdidaktikk og 20 studiepoeng til pedagogikk). Oppgaver, innleveringer og

eksamen inngår som poenggivende virksomheter i både opplæring på campus og opplæring i praksisskoler.

2.6.1 Modellens helhet

Modell 1 under fremstiller PUPILS programmet i fortettet form (se også vedlegg 2 for en forstørret utgave av modellen). Modellen henter inn de tre aksene fra Figur 1: Modellens horisontale akse viser til progresjon ved de fire tematiske hovedområdene i modellen (jf figur 3). Den kobler tematikken til den loddrette hovedakse med de tre læringsarenaene: Opplæring på campus, opplæring i praksisskoler og opplæring via oppgaver og innleveringer. Disse tre arenaene er de sentrale virksomheter opplæringen organiseres rundt. En tenkt diagonal akse påpeker koherens i modellen. Dette kapitlet beskriver hvordan disse forholdene er tenkt, og sier samtidig noe om sammenhengen mellom pedagogikk og fagdidaktikk, forskning, forskningsmetodikk og teknologi i modellen.

pupils		Emne 1 (PPU 1.semester) – 30 stp : Observasjon av undervisning og læring/ Klasseromsorganisering og læring		Emne 2 (PPU 2.semester) – 30 stp: Vurdering og læring/ Designe inkluderende klasserom	
RING PÅ CAMPUS (2sp)		Tem 1: Undervisning og læringssener	Tem 2: Klasseromsdata og gruppeprosesser	Tem 3: Vurderingsdata	Tem 4: Differensiering og læringssener
tema	tema	Fokus på samtidighet mellom lag, undervisning og læringssener	Klasseromsdata gjennom lag	Vurdering og vurderingsprosesser i lag	Fokus på tilpasset opplæring og differensiering i lag
tema	tema	Fokus på observasjon av undervisning og læring i lag, læringssener, og gruppearbeid	Fokus på designe læringssener, gruppearbeid og gruppeprosesser. Samtidig lag utenfor klasserommet, kommunikasjon med utvalgte samarbeidspartnere inkl. lærere	Formell og uformell vurdering i lag og profesjonsutvikling, verktøy for vurdering i lag, samarbeid, skolearbeid, prosedyrer	Personlig, tilpasset opplæring og undervisning, hvordan måle utvalgte gruppearbeid med tillegg av skolearbeid, utvalgte relevante grunnlag
tema	tema	Introduksjon til data, utdanning og dataanalyse, profesjonsutvikling og observasjon av sentrale kompetanseområder	Lesere fokusert på utdanning og grunnleggende ferdigheter i lag	Vurderingsprosesser i grunnleggende ferdigheter	Oppsummerende evaluering av profesjonsutvikling, utdanningssener, utdanningssener og læringssener
tema	tema	Observasjonsmetodikk, observasjonsdesign og observasjonsinstrumenter	Design for klasseromsdata, data og gruppeprosesser	Teoretisk og praktisk ressurser for læring, utdanning og lærerens profesjonelle og personlige utvikling i lag (inkludert relevante fagdidaktiske og teknologiske verktøy)	Personlig og tilpasset design av klasseromsdata
tema	tema	Introduksjon til bruk av IT som læringssener, data og relevante verktøy	Læringsressurser, databruk, dataanalyse og relevante data, læringssener	Verktøy for dataanalyse, læringssener	Læringsprosesser og tilpasset design av data og individuell tilpassing
RING I PRAKSISSKOLER (20 sp)		(1-4 uker) 3 dager	(1-4 uker) 3 dager	(1-4 uker) 3 dager	(1-4 uker) 3 dager
tema	tema	Fokus på observasjon av lærere	(1-4 uker) 3 dager	(1-4 uker) 3 dager	(1-4 uker) 3 dager
tema	tema	Arbeid med individuell skriftlig observasjon med fokus på sentrale kompetanseområder og individuell læringssener design og læring med utvalgte samarbeidspartnere i lag	Arbeid med data og gruppeprosesser med lærere (Fag og Lag 1) på campus og i lag i praksisskolen	Arbeid med data og gruppeprosesser med lærere i lag i praksisskolen	Arbeid med data og gruppeprosesser med lærere i lag i praksisskolen
tema	tema	Læring i lag med utvalgte samarbeidspartnere i lag	De 2: Individuell skriftlig observasjon i lag 2	De 2: Individuell skriftlig observasjon i lag 2	De 2: Skriftlig observasjon i lag 2
tema	tema	Arbeid med data og gruppeprosesser med lærere i lag i praksisskolen	Hva med alle lag i praksisskolen?	Hva med alle lag i praksisskolen?	Hva med alle lag i praksisskolen?
tema	tema	Arbeid med data og gruppeprosesser med lærere i lag i praksisskolen	Arbeid med data og gruppeprosesser med lærere i lag i praksisskolen	Arbeid med data og gruppeprosesser med lærere i lag i praksisskolen	Arbeid med data og gruppeprosesser med lærere i lag i praksisskolen

Modell 1: PUPILS-modellen (se eget vedlegg for større versjon)

2.6.2 Opplæring på ulike arenaer

Skolering på campus omfatter opplæring i pedagogikk og fagdidaktikk, opplæring i grunnleggende ferdigheter, forskning og forskningsmetodikk samt kurs i teknologibruk og andre sentrale hjelpemidler nødvendig for å gjennomføre og organisere undervisning.

Opplæring i praksisskoler er organisert rundt økende tematisk kompleksitet knyttet til å organisere undervisning. Videodokumentasjon fra studentenes praksis inngår også som et av flere virkemidler til å realisere modellens grunnprinsipper.

Opplæring via oppgaver og innleveringer skal dokumentere beherskelse av økende vanskegrad og krav til å håndtere komplekse lærings situasjoner.

Se også figur 1 for en visualisering av PUPILS-modellens koherens mellom ulike opplæringsarenaer.

2.6.3 Fagdidaktikk

PUPILS-modellen forutsetter at fagdidaktikken konsentreres og tilrettelegges innenfor fire sentrale temaer. Under det første temaet: *Observasjon av undervisning og læring* skal studentene få innblikk i hvordan skolefaget er innskrevet i læreplanen og hvordan faget fungerer i daglig praksis på ulike skoler og i ulike klasserom. Under det andre temaet: *Klasseromsorganisering og læring* er det naturlig å vektlegge eksempler på gode lærermodeller og undervisningsorganisering, altså hvordan erfarne lærere utøver sin klasseledelse med basis i faglig styrke og kompetanse. Det er også viktig å studere og utprøve ulike samarbeids- og læringsformer knyttet til fag og temaområder. Det tredje temaet: *Vurdering og læring* knyttes til vurderingspraksis i faget. Det fjerde temaet: *Design inkluderende klasserom* utfordrer lærerstudenten når det gjelder å møte elevene ut fra deres individuelle forutsetninger og kulturelle bakgrunn. Spørsmålet er hvordan faget med sitt særegne kunnskaps- og dannelsespotensial og med læreren som faglig instans, kan bidra til å utvikle hver og en av elevene og hele klassen som gruppe.

Studentene kommer normalt til PPU-studiet med en fagutdanning i to skolerrelevante fag. Fagdidaktikk handler da om å tilrettelegge for undervisning og læring i skolefaget med vekt på hvordan faget forankres og legitimerer seg i samfunnet og i kulturen, hvilke kompetansemål og hvilke vurderingskriterier som er knyttet til faget i skolens læreplaner og dessuten hvilke metoder som kan komme til anvendelse i faget. PUPILS-modellen forutsetter en nær forbindelse mellom fagdidaktisk teori og skolens praksisfelt. De observasjoner og erfaringer studentene bringer med seg fra skolens undervisning problematiseres og diskuteres på campus. Studentene får her anledning til å prøve ut sine ideer og prosjekter i egen undervisning. Oppgaver studenter utfører i fagdidaktikk legger vekt på feltstudier med en klar praksisrelevans. Video-innslag og egen og andres undervisning bringes inn til analyse og diskusjon. Modellen legger vekt på at lærere og elever som er inne i interessante prosjekter kan inviteres til campus, omvendt må fagdidaktikeren kunne legge noe av sitt virke i skolen sammen med studentene og deres veiledere.

PUPILS-modellen forutsetter en nærmere samordning med praksisfeltet, en koordinering mellom fagdidaktikkstudiene innbyrdes og et tettere samarbeid med pedagogikk. Samtidig

vil det fortsatt være behov for at de enkelte fagdidaktiske kursene profileres og utvikles for å ivareta de enkelte skolefagenes særegne innhold og metodiske muligheter.

Vi viser til komitéens vedlegg 1 med eksempel på anvendt modell i engelsk fagdidaktikk.

2.6.4 Pedagogikk

PUPILS-modellen legger vekt på et tett samarbeid mellom fagdidaktikk og pedagogikk innenfor hvert av de fire hovedtemaene. Det handler om å finne felles plattformer for integrert undervisning og integrerte oppgaver på campus, og også om å bidra i fellesskap når det gjelder veiledning og vurdering av studenter i praksis.

Tema 1 er altså tenkt som et innføringstema i det mest grunnleggende i profesjonen – observasjon av lærerens undervisning og enkeltelevers læring. Deretter økes kompleksiteten gjennom at man i tema 2 går over til å se på lærerens håndtering av en hel klasse eller gruppe elever, og her er begreper som læringsmiljø og klasseledelse sentrale. Først under tema 3 blir et så overgripende område som vurdering berørt. Helt til slutt er det fokus på design for inkluderende klasserom i tema 4. Til sammen skal de fire temaene behandle skolen i all sin heterogenitet og tema som problematferd, spesialundervisning, minoritetsspråklige og tilpasset opplæring berøres. Slik er disse fire temaene tenkt å realisere en naturlig progresjon i utdanningen, fra det enkle til det mer komplekse og kompliserte i klasserommet. Temaene vil ses i sammenheng gjennom studiet, og på denne måten skal PUPILS-modellen gi en klarere progresjon i studentenes læreplan rundt pedagogiske oppgaver som er sentrale i yrkesutøvelsen. I løpet av programperioden vil studentene også gjennomgå et eget profesjonsgrunnleggende kurs. Dette vil gi en innføring i andre deler av lærerprofesjonen som ikke er direkte relatert til klasserommet. Kurset vil behandle tema som skolens overordnede formål, skole/samfunn, skolehistorie, læreplanteori, utdanningspolitikk og reformer, dannelse og demokrati.

2.6.5 Forskning og forskningsmetodikk

Progresjonen i de fire overordnede profesjonstemaene vil også legge premissene for progresjonen i studentenes forskning og forskningsmetodikk, fra det enkle til det mer kompliserte, og hele tiden relatert til de utfordringene studentene møter i praksisopplæringen. Eksempler vil være observasjonsmetodikk for tema 1 og testmetodikk for tema 3. PUPILS legger opp til at studentene skal ta del i en forskningsbasert utdanning, der de også selv skal ha en forskningsmetodisk tilnærming til egen undervisning. Gjennom oppgaver underveis i studiet må studentene vise at de behersker søk, bruk og vurdering av undervisningsressurser, forskningsmetoder og forskningslitteratur. Dette kan gjerne settes i sammenheng med FoU-arbeid, eller også som del av et masterløp for studentene. Dette vil være et viktig punkt å ta tak i i det videre arbeidet ved ILS med å realisere PUPILS-modellen i praksis.

2.6.6 Teknologi

Fagets særegenhet og arbeidsformer vil til enhver tid være avgjørende for bruk av teknologi i læring og undervisning. Samtidig er det på det rene at f.eks IKT både endrer fagenes representasjon (multimodalitet) og innvirker på den måten vi kommer til kunnskap (kildesøk og sammensetning av informasjonsfragmenter). Ved siden av bruk og analyse av video, utgjør dette et første tema innenfor teknologibruk. I forbindelse med klasseledelse, er det naturlig å legge vekt på ulike presentasjonsverktøy og læringsplattformer. Når det gjelder det tredje temaet, vurdering, åpner ulike former for samarbeidsverktøy for mange former for tilbakemelding, både fra lærer og fra elev til elev. Dermed vil teknologien også kunne hjelpe til med å la vurdering bli en naturlig del av selve læringsarbeidet. I forbindelse med temaet design for inkluderende klasserom, er det naturlig å sette seg inn i hvordan brukerstyrte applikasjoner og sosiale medier kan utnyttes i både faglig produksjon samt samtale om og refleksjon over faget.

2.6.7 Studentoppgaver med fokus på koherens og progresjon

Studentene i PUPILS skal ha regelmessige tilbakemeldinger på hvordan de ligger an i forhold til progresjonen i studieløpet. Ulike oppgaver gjennom studiet er et av flere virkemiddel for å realisere dette, slik det er nevnt i rapportens punkt 2.4. Oppgavene er tenkt å være både individuelle og i grupper, skriftlig og muntlig og relatert til fagdidaktiske fag og/eller pedagogikk (se modell 1 PUPILS modellen). Det legges stor vekt på integrerte oppgaver, der studentene skal se de fagdidaktiske fagene og pedagogikk i sammenheng. Studentmedvirkning vektlegges gjennom egenvurdering, vurdering av hverandre, via seminargrupper og andre dialogiske tilbakemeldingsverktøy. Studentenes praksiserfaringer og relevant bruk av teori er utgangspunkt for oppgavene, og på denne måten vil PUPILS-modellen i større grad enn tidligere bruke oppgaver også for å forene teori og praksis. Dette vil dreie seg om alt fra enkle observasjonsstudier av enkeltelever til mer kompliserte analyser av videocase fra sammensatte klasser til å planlegge hele undervisningsopplegg. Slik vil også oppgavene knyttes til studentenes profesjonstematiske, teknologiske og forskningsmetodiske progresjon.

2.7 Vurdering av praktisk lærerdyktighet

Studentene i PUPILS skal ha veiledet undervisningspraksis i alle fire perioder. Studentene skal observere undervisning og undervise selv og gradvis overta økende ansvar for planlegging og gjennomføring av undervisning og vurdering av elevenes arbeider. Praksis relateres til hovedtemaene med klare kriterier for utvikling av praksiskompetanse. Hver av de fire praksisperiodene godkjennes med tydelige tilbakemeldinger som gjelder mestring og vekstpunkter som lærer. Et eget praksiskort fylles ut av student og veileder etter hver

periode. Studentene skal ha kontinuerlig veiledning av erfarne lærere med veilederkompetanse. Studentene følges også opp med regelmessige besøk fra veilederkorps og skoleledelse ved de enkelte skoler. I den fjerde perioden kommer en sertifisering i praktisk lærerdyktighet med bestått/ikke bestått ut fra fastsatte kriterier for oppnådd lærerkompetanse. Veiledere, skoleledelse og ILS-besøker avgir egne rapporter som grunnlag for sertifisering. Ved tvil innkalles de tre partene til eget kommisjonsmøte ledet av praksisansvarlig ved ILS. Studentene skriver et avsluttende refleksjonsnotat etter oppnådd sertifisering. Det bør på lengre sikt utredes en ordning med praksis-sertifisering av studentene etter det første året som lærer.

Kapittel 3: Kostnader og finansieringsrammer for modellen

Realisering av PUPILS-modellen tar utgangspunkt i følgende premisser:

- PPU plasseres i kostnadsgruppe C (eller høyere)
 - Kategori C betyr betyr at ILS får kr. 77 000 i basis og resultatfinansiering per student . Ca. kr. 22 000 mer enn kategori D som i dag gir kr. 55 500 per student.
- Praksisomfang er tilsvarende dagens ordning
 - 12 uker i PPU og 15 uker Lektorprogrammet
- Undervisningsvolum på campus tilnærmet er tilsvarende det vi har i dag
- Ansvar for PPU deles mellom:
 - Campus
 - Praksisskoler
 - Veilederkorps
- Eksamen spres over to semestre

Her følger en ressursmatrise som forteller om undervisningstilbudet i PPU i dag inkludert veiledning ,sensur skolebesøk og påhør. Det er antydning med tegn = eller + hvordan ressursbehovet kan komme til å bli i PUPILS.

RESSURSMATRISSE

- PPU i dag: Pedagogikk utgjør formelt 30 stp. Fagdidaktikk 1 og fagdidaktikk 2 utgjør 15 stp per fag.

- Dette er fordelt på modul 1 PPU 3110 på 10 stp (6 stp ped +4 stp fd) og PPU 3120 (ped 24stp + fd 26stp)
- PUPILS "flytter" 20 studiepoeng ut i praksis med et sterkere preg av anvendelse av fagdidaktikken.
- Formelt kan dette gjøres med modulisering av studiet med eksamensavslutninger knyttet til hver modul. Pedagogikk 5 stp x 4. Fagdidaktikk 5 stp x 2. Praksis 10 stp x 2 = 60 stp.

Aktivitet	PPU 1. sem	PPU 2. sem	PUPILS	Kommentar
Forelesninger pedagogikk	10t x 4 (3110) 28t x 4 (3220)	24t x 4	=	
Seminargrupper pedagogikk	10t x 4 (3110) 14t x 4 (3120)	12t x 4	=	
Veiledning pedagogikk	1t (3110) 1t ST	1t per ST	++	
Sensur pedagogikk		Ca. 1t	+	
Tverrfaglige tilbud	Ca. 5t ST		=	
Forlesninger/seminargrupper fagdidaktikk 1	3t x 4 (3110) 30t x 4	6t x 4	=	
Veiledning fagdid 1		Ca. 1t	=	
Sensur fagdid 1		Ca. 1t	+	
Forelesninger/seminargrupper Fagdidaktikk 2	3t x 4 (3110) 30t x 4	6t x 4	=	
Veiledning fagdid 2		Ca. 1t	=	
Sensur fagdid 2		Ca. 1t	+	
Skolebesøk	Ant grupper x 6t		+	
Påhør/sertifisering		Ant ST x 4t	+	
Forsterket veiledning i PUPILS			+	

- Mulig utprøving høst 2012 med en utvalgt seminargruppe som fordeler 3-4 fagdidaktiske tilbud som basis.

Kapittel 4: Følgforskning og mulige finanseringskilder

4.1 Følgforskning

Komiteen kan se mange muligheter til følgforskning og oppbygging av en forskningsbasert lærerutdanning knyttet til PUPILS-modellen. Slik sett kunne modellen brukes til en systematisk satsing på forskning på lærerutdanning ved ILS og UV fakultetet, og der modellens kjernepunkter og sentrale områder ble gjort til gjenstand for en systematisk utforskning.

Relevante forskningsområder kan for eksempel være: utfordringer ved å organisere fagdidaktikk og pedagogikk i temaområder (jf PUPILS-modellen); Veilederkorps som profesjonslim; Forskningsbasert klasseromsledelse – hva er det?; Oppgaver som bindemiddel mellom fag, teoriundervisning og praksisopplæring; Delt ansvar for profesjonsutdanning - hva kjennetegner praksislæreres veiledning og tilbakemeldinger; Hva kjennetegner teorilærernes tilbakemeldinger og veiledningsstrategier?

Som et første ledd i arbeidet med å knytte PUPILS-modellen til en forsterket forskning er følgende aktiviteter iverksatt og planlagt:

- Innvilget såkornmidler (NOK 30 000) fra den tverrfaglige satsingen KIS (finansiert av UiO) til å skrive forskningssøknad om følgeforskning knyttet til PUPILS-modellen (Klette & Hammerness ansvarlig)
- Søknad fra Inga Staal Jensen om individuelt dr.gradsprosjekt der pedagogikkfaget i PUPILS-modellen sammenlignes med lærerutdanningsprogrammer med andre organisatoriske løsninger for dette faget (Inga Staal Jensen ansvarlig).
- Søke om midler til et komparativt forskningsprosjekt som skal analysere programtrekk og oppgaveinnleveringer ved seks ulike lærerutdanningsprogram fra henholdsvis Norge, Finland & USA (Coherence & Assignment Study: Ansvarlig Hammerness og Klette) og der PUPILS programmet inngår. Søknad sendes til NFR April 2011.
- Søke såkornmidler fra KIS for et 'feasability' studie for å utvikle metodologi for å studere oppgaver/innleveringer i fagene matematikk og norsk i lærerutdanningen (Assignment delen av Coherence and Assignment Study). Søknad sendes til KIS i februar 2011 med oppstart høst 2011 (Klette & Hammerness ansvarlig (evt. i samarbeid med interesserte fagdidaktikere).
- Undersøke muligheter for forskningsmidler i Kunnskapsdepartementet knyttet til følgeforskning for pilotering av PUPILS-modellen
- Søke midler til forskningssamarbeid mellom lærerutdanningsprogrammet på Stanford (STEP modellen) og Oslo programmet (PUPILS-modellen) over SIU - Høyere Utdanning og Forskning mot Nord-Amerika. Her vil det søkes for 2012 når en pilot eventuelt er under konkret planlegging.

Sist men ikke minst muliggjør PUPILS-modellens tette kobling til praksisskolene et utvidet samarbeid for forskning mellom universitet og praksisfelt der praktikere og lærerutdannere sammen prøver ut nye og innovative forsknings- og samarbeidsformer.

4.2 Finansieringskilder

Som nevnt over vil vi søke midler fra Norges Forskningsråd (PRAKUT), SIU - Høyere Utdanning og Forskning (<http://siu.no/nor/Hoeyere-utdanning-og-forskning/Nord-Amerika/Prosjektmidler>), KIS satsingen på Universitetet i Oslo, og Kunnskapsdepartementet (avdeling for lærerutdanning).

Kapittel 5: Mål og prioriterte anbefalinger

I rapportens kapittel 2 ble det skissert et forskningsbasert bilde av en lærerutdanningsmodell for ILS der opplæring på campus, i praksis, og gjennom oppgaver og innleveringer utgjør ryggraden i modellen. Komitéen har valgt å dele innføringen av PUPILS-modellen i en forberedelsesfase og to implementeringsfaser med en serie tiltak i hver fase. Den første fasen kan iverksettes umiddelbart, mens det finnes noen tiltak som krever en nærmere analyse av logistiske, økonomiske og administrative ressurser. I tillegg er det naturlig at det faglige innholdet vil endres og utvikles ettersom modellen skaleres opp.

5.1 Fase 1: Forberedelser

Basert på modellens utforming vil en arbeidsgruppe ved ILS forberede utprøving i praksis. Dette arbeidet vil omfatte en konsekvensanalyse, både faglig, pedagogisk, økonomisk og administrativt. Det blir særlig viktig å se på hva som er kostnadsdrivende i modellen, f. eks utvikling av veilederkorps og vurderingsformer. Arbeidet vil også inkludere å forberede praksisskoler på det tette samarbeidet modellen krever. Skolenes veiledningskorps vil stå helt sentralt i forberedelsesfasen. Komiteen anbefaler at de som involveres i piloteringen (se nedenfor) gjennom ett eller flere arbeidsseminarer utvikler fagprofiler (pedagogikk og fagdidaktikk) samt oppgaver, aktivitetstyper og vurderingsformer som støtter overgangen fra modell til praksis.

5.2 Fase 2: Pilotering

Modellen pilotes på heltidsstudiet for PPU på ILS senest høsten 2012. Piloten omfatter to fagdidaktiske områder, valgt ut fra hvor det er mest hensiktsmessig å høste erfaringer med tanke på videre skalering. Omfanget kan være 30 – 50 studenter. Ut fra arbeidet gjort i fase 1, implementeres nå modellen i både innhold og struktur. Siden veilederkorpsset vil spille en avgjørende rolle, anbefaler komiteen at det opprettes en møteplass for ILS-ansatte, veilederkorpsset og skolene der jevnlig informasjonsutveksling og eventuell kursjustering kan være med på å kvalitetssikre piloteringen. Parallelt med utprøvingen må man planlegge oppskalering og hvordan PUPILS-modellen skal gå inn i og eventuelt påvirke den femårige lektorutdanningen (LeP).

5.3 Fase 3: Implementering

Gitt at man ut fra erfaringene fra piloteringen anbefaler å skalere opp, vil PUPILS-modellen gjelde for PPU-utdanningen ved ILS fra og med høsten 2013. Dette betyr at administrative, logistiske og økonomiske forutsetninger er til stede. På bakgrunn av ny organisering og

finansiering av lærerutdanningene (jf. Resultatet av hurtigarbeidende lærerutdanningsutvalg våren 2011), integreres PUPILS-modellen i LeP-programmet. Komiteen anbefaler at arbeidet med å utvikle og integrere modellen brukes strategisk som rekruttering til og promotering av lærerutdanningene ved UiO.

Referanser

Boyd, Donald, Grossman, Pam, Lankford, Hamilton, Loeb, Susanna and Wyckoff, James (2008): Teacher Preparation and Student Achievement. NBER Working Paper 14314

Grossman, Pam and McDonald, Morva (2008): Back to the Future: Directions for Research in Teaching and Teacher Education. I: American Educational Research Journal

Grossman, Pam, Compton, Christa, Igra, Danielle, Ronfeldt, Matt, Shahan, Emily and Williams, Peter (2009): Teaching Practice: A Cross-Professional Perspective. I: Teachers College Record, 111:9.

Grossman, Pam, Hammerness, Karen and McDonald, Morva (2009): Redefining teaching, re-imagining teacher education. I: Teachers and Teaching, 15:2, 273-289.

Hammerness, Karen (2006) The Relationship between Teacher Education Program Visions and Teacher's Visions. An examination of three programs.

Levine, Arthur (2006): Exemplary Teacher Education Programs. Part IX i Educating School Teachers.

Vedlegg 1: Eksempel på anvendt modell - Engelsk

Første temaperiode har læreplanen som hovedfokus. Planens hovedområder og kompetansemål gjennomgås. De grunnleggende ferdighetene relateres til engelskfaget. Praksisperioden utnyttes til å utvikle studentenes observasjonsevne i naturalistiske undervisningssituasjoner. Der studentene observerer andre fag enn engelsk, brukes erfaringene til å diskutere mulighetene for tverrfaglige design som ressurs i engelskfaget. Studentene leverer en skriftlig oppgave. Oppgaven tar utgangspunkt i et hovedområde, ett eller flere kompetansemål, eller en grunnleggende ferdighet, og viser hvilke aktiviteter studenten ser som tjenlig for å fremme dette/disse i en klasse. Alternativt kan studentene på bakgrunn av videoanalyse eller observasjoner i første praksisperiode velge å gi en casebeskrivelse av 1 – 2 elevers arbeid med faget. Både design og casebeskrivelse skal knyttes til sentrale fagspesifikke temaer samt læringsteori. I tillegg skal studenten kommentere to medstudenters besvarelse.

Andre temaperiode har hovedfokus på hvordan læreres engelskfaglige kompetanse også utnyttes i klasseromsorganisering og ledelse. Forholdet mellom individuelt og parvis/gruppevis arbeid står sentralt. Det samme gjør forholdet mellom samlokaliserte og nettbaserte språkaktiviteter. Aktivitetene knyttes til de tre hovedområdene språkkunnskap, kommunikasjon, og litteratur og kultur. Det samme gjelder engelsk som verdensspråk med de mange varianter og som det dominerende språket i nettbaserte omgivelser. Undervisningsdesignet kan problematiseres ytterligere ved å se det i lys av mer utfordrende klasser der f. eks passivitet og taushet eller utfordrende adferd truer faglig progresjon. Som muntlig oppgave skal studentene i små grupper lage en presentasjon brukt på møte med foresatte. Presentasjonen, støttet av PowerPoint eller lignende presentasjonsverktøy, skal inneholde en kort innføring i læreplanen og eksempler på hvordan klassen arbeider for å realisere den. Presentasjonen har et omfang på ca 10 minutter og holdes på engelsk (flere foresatte er engelskspråklige). Presentasjonene videotapes, og diskuteres i gruppene sammen med sensor. Både presentasjon og diskusjon inngår i vurderingsgrunnlaget. I tillegg løser studentene en skriftlig oppgave i fag 2.

Tredje temaperiode er viet vurdering. Ulike formative og summative vurderingstyper gjennomgås og knyttes til bl.a testteori, tilbakemeldinger og responsteori, register og situasjonstilpasset engelsk etc. Studentene gjennomgår et arbeidsseminar der de først individuelt vurderer autentiske eksamenssvar i engelsk ut fra nasjonale vurderingskriterier og rettleidninger. I neste fase samles studenter i små grupper som enes om hva som skal være endelig karakter. Diskusjonen føres i form av nettsamtale. I tredje fase gjennomgås vurderingsprosessene i gruppene, og knyttes til deres egen praksiserfaring i denne perioden.

Fjerde temaperiode fokuserer på design for inkluderende klasserom. Dette er en oppgave preget av høy kompleksitet, siden det dreier seg om differensiert undervisning, og å samle heterogene klasser om bestemte faglige mål. Dette krever stor faglig sikkerhet, tydelig klasseledelse, og oppfinnsomhet og originalitet i valg av aktiviteter og ressurser som settes i spill. Videoopptak av egen undervisning brukes som grunnlag for analyse og videre utvikling, i samspill med både medstudenter og veiledere. Oppgaven fra første temaperiode tas opp igjen, og diskuteres i lys av den utviklingen studenten har hatt siden starten av kurset.